

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Djurängsskolan

Djurängsskolan - fritidshem

Djurängsskolan - förskoleklass

Upprättad: 2019-08-15

Reviderad: 2020-09-17

Djurängsskolan –

En trygg miljö för lärande

Innehållsförteckning

Inledning	s 3-4
Syfte och bakgrund	
Främja likabehandling och motverka kränkningar	
Ett sammanhållet uppdrag	
Tillitsfulla relationer	
Normer, normmedvetenhet och normkritik	
Definitioner	s 6
Styrdokument	s 7
Främjande och förebyggande arbete	s 8
Plan mot kränkande behandling	s 11
Aktiva åtgärder mot diskriminering	s 13
Plan mot diskriminering	s 14

Djurängsskolan

En trygg miljö för lärande!

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever har till ändamål att främja barns och elevers lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, könsöverskridande identitet, annan kränkande behandling samt bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Skolans uppdrag är att arbeta såväl främjande som förebyggande och åtgärdande.

På Djurängsskolan arbetar vi aktivt för att vara en verksamhet fri från diskriminering och kränkande behandling. Inga former av kränkningar tolereras och alla vuxna på skolan har ett ansvar att reagera och agera. Inget språkbruk som kan uppfattas som diskriminerande och kränkande tolereras. Vid händelser som är av diskriminerande eller kränkande art använder vi skolans konsekvenstrappa för åtgärd och gör anmälan till huvudmannen.

Djurängsskolan ska vara en trygg och trivsamt skola för alla våra elever. Denna plan syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling samt främja arbetet med att förstärka respekten för allas lika värde.

Planen ska följas upp i december 2020 och den utvärderas i sin helhet i juni 2021 och revideras i september 2021.

Ansvarig för upprättande och utvärdering av planen är rektor och skolans trygghetsgrupp.

Inledning

Syfte och bakgrund

Dokumentet är utbildningsförvaltningens beskrivning av den **lågstanivå** som en **plan mot diskriminering och kränkande behandling ska innehålla**. Varje förskola/skola kan välja en annan struktur (ordningsföljd) av innehållet samt fylla på med mer information.

Nedanstående punkter har, i kombination med det som nationella styrdokument föreskriver, varit viktiga utgångspunkter vid framtagandet av detta dokument.

Exempel på framgångsfaktorer i likabehandlingsarbetet är:¹

- att arbeta med ett normkritisk förhållningssätt,
- att hela verksamheten är delaktig (inklusive barn och elever)
- att aktivt och löpande arbeta med planen mot diskriminering och kränkande behandling och
- att planen grundas i verksamhetens situation här och nu.

När det i texten står **skola, skolmiljö** etc så **innefattar** det alla **skolformer**: förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola.

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som skolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Skolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Men vad betyder det egentligen? Kanske kan vi förstå värdegrunden som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och skolpersonal manifesterar i skolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och skolans värdegrund, så som styrdokumentet formulerar den, genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar barns/elevens lika rättigheter och möjligheter i skolan

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med skolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om, genom** och **för**. Barn och elever utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn och elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

Utdrag ur läroplanerna:

”Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.

Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar.”²

¹ Se Skolverkets hemsida: Sju timmar om... Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

² Läroplan för förskolan Lpfö 98 - Reviderad 2016, s 5, *Förskolans uppdrag*

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen. Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.”³

Tillitsfulla relationer

Här följer några exempel på hur personal kan skapa förtroendefulla relationer till barnen/eleverna i skolan. Ett antal faktorer, hämtade från nedan citerade doktorsavhandling⁴, lyfts fram som särskilt viktiga vid relationsbyggande:

- att ta sig tid att lyssna,
- att se hela barnet/eleven – att låta barnets/elevens livsvärld få ta plats,
- att lyfta in barns/elevs erfarenheter i undervisningen,
- att på andra sätt möjliggöra barns/elevs delaktighet och inflytande,
- att bemöta barnen/eleverna utifrån de behov de har och
- att bygga ett förtroendekapital att ta av den dag läraren exempelvis behöver tillrättavisa ett barn/en elev.

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, lektions-/verksamhetsinnehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.

Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan. I flera rapporter⁵ fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett upprepande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

³ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017), s 9, *Skolans uppdrag*

⁴ Lilja, A. (2013). *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev* (Doktorsavhandling, Gothenburg Studies in Educational Science, 338). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

⁵ Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion / *Förskolan/ skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/ Modul: Främja likabehandling/ Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik*

Definitioner

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn eller en elev *missgynnas* av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,

I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.

- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som *kränker någons värdighet* och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.
- **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet eller eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Skolverket: www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev)

Styrdokument

- Skollag (2010:800), 6 kap
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling
- Läroplan för förskolan Lpfö 98 - Reviderad 2016,
 - Förskolans värdegrund och uppdrag
 - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
 - 2.2 UTVECKLING OCH LÄRANDE
 - 2.3 BARNS INFLYTANDE
 - 2.7 FÖRSKOLECHEFENS ANSVAR
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 - Reviderad 2017,
 - Skolans värdegrund och uppdrag
 - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
 - 2.2 KUNSKAPER
 - 2.3 ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE
 - 3. Förskoleklassen
 - 4. Fritidshemmet

Styrdokumenterna för utbildningen påverkas även av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och FN:s konventioner om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i alla frågor som rör barnet finns till exempel med som utgångspunkt i skollagen.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Insats – Vad gör vi?

Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för elever, personal samt vårdnadshavare. Nödvändiga uppdateringar och justeringar görs i planen.

Tid - När?

Tre gånger per år – juni, augusti, december

Ansvar

Rektor - avsätter tid vid personalmöten

Personal - bidrar till uppdateringar och justeringar av planen

Insats – Vad gör vi?

Vi har trivselregler som aktualiseras för eleverna vid varje läsårs skolstart. Trivselreglerna tas även upp i elevrådet och vid behov revideras de.

Tid - När?

Augusti – september 2020

Ansvar

Rektor

Insats – Vad gör vi?

Vi har faddergrupper som är tvärgrupper från alla skolans klasser. Faddergrupperna träffas vid fem tillfällen under läsåret med olika fokus på varje tillfälle. Syftet är att alla elever ska känna en trygghet med varandra (kan ställas in pga covid-19).

Tid – När?

Fem tillfällen under läsåret 2020-2021 (kan ställas in pga covid-19)

Ansvar

Personalgruppen

Insats – Vad gör vi?

Vid två tillfällen i veckan anordnas organiserade rastaktiviteter för eleverna i årskurs F-3. Detta skapar en större trygghet på rasterna samt bidrar till att elever från olika årskurser träffas och skapar en gemenskap. Vi har även alltid rastvärdar ute på skolgården. Undersökning av trygga respektive otrygga platser i ute- och innemiljön kartläggs för att de vuxna ska vara på rätt plats. Det finns ett rastvärdsschema upprättat som är känt av all personal.

Tid – När?

Dagligen läsåret 2020-2021

Ansvar

Alla lärare på Djurängsskolan

Insats – Vad gör vi?

Djurängsskolan är en mobilfri skola. Även skolgården är en mobilfri zon. Eleverna lämnar ifrån sig sina mobiler till läraren på morgonen och får tillbaka dem vid skoldagens slut. Detta är ett sätt att, i möjligaste mån, eliminera digitala kränkningar under skoldagen.

Tid – När?

Dagligen läsåret 2020-2021

Ansvar

Alla lärare på Djurängsskolan

Insats – Vad gör vi?

På Djurängsskolan finns en trygghetsgrupp som träffas var fjärde vecka under läsåret. Trygghetsgruppen består av kurator, rektor samt pedagoger från de olika stadierna i skolan. Gruppen arbetar för att öka tryggheten och trivseln på skolan och har en utarbetad plan för sitt arbete.

Tid – När?

Var fjärde vecka läsåret 2020-2021

Ansvar

Trygghetsgruppen

Insats – Vad gör vi?

Skolsköterska har hälsosamtal med samtliga elever i förskoleklass och årskurs 4.

Tid – När?

Läsåret 2020-2021

Ansvar

Skolsköterska

Insats – Vad gör vi?

Skolans elevhälsoteam leds av rektor och består av speciallärare, skolsköterska och kurator. Vid två tillfällen per termin utökas teamet med skolläkare och skolpsykolog. Elevhälsoteamet träffas varje vecka och har en tydlig plan för arbetet under läsåret, målet är att arbeta utifrån ett salutogent förhållningssätt och arbeta förebyggande och främjande.

Tid – När?

Måndagar läsåret 2020-2021

Ansvar

Elevhälsoteamet

Insats – Vad gör vi?

Alla klasser har klassråd där trivsel i klassen är en stående punkt. Klasserna har sedan representanter som träffas i skolans elevråd som leds av rektor. Klassråd och elevråd syftar till att öka elevinflytandet och elevdelaktigheten.

Tid – När?

Klassråd varannan vecka och elevråd en gång/månad läsåret 2020-2021

Ansvar

Rektor och mentor

Insats – Vad gör vi?

För att mäta trivsel och trygghet i klassen görs en avstämning i klassen i samband med klassrådet. Avstämningen görs i en mall som trygghetsgruppen utformat.

Tid – När?

Klassråd varannan vecka läsåret 2020-2021

Ansvar

Rektor och mentor

Insats – Vad gör vi?

För att öka tryggheten i idrottshallens omklädningsrum har alla platser numrerats. Mentor tilldelar alla elever varsin plats som sedan gäller under läsåret, eller tills mentor väljer att tilldela nya platser.

Tid – När?

Läsåret 2020-2021

Ansvar

Mentor

Insats – Vad gör vi?

Samverkan med vårdnadshavare. Våra vårdnadshavare är alltid välkomna att besöka skolan. Planer och regler delges vårdnadshavarna. Fritidshemmen bjuder in till Drop-in-fika vid två tillfällen under läsåret. På höstterminen har alla klasser föräldramöten. Utvecklingssamtal sker en gång per termin.

Tid – När?

Läsåret 2019-2020

Ansvar

Rektor och alla lärare på Djurängsskolan

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

Ansvar: Rektor

Vi har genomfört följande kartläggningar:

- Utbildningsförvaltningens enkät
- Dokumentation från fall av kränkande behandling
- Personalens observationer
- Underlag från utvecklingssamtal
- Underlag från hälsosamtal
- Egen enkät med fokus på trivsel och trygghet

Elevers medverkan har skett genom utvecklingssamtal, klassråd och elevråd.

Nulägesanalys

Vår analys utifrån ovanstående kartläggningar är att de allra flesta av våra elever trivs bra på skolan och känner sig trygga. De vet vem de ska vända sig till med olika funderingar och frågeställningar. De allra flesta av våra elever upplever att man respekterar varandra på Djurängsskolan. Enkäten visar inga tydliga indikationer vad gäller kränkande behandling på skolan. Vi ser att studieron i åk 4-6 ökat, förra året uppgav 24% av eleverna att de inte upplevde att de hade studieron på lektionerna, i år är den siffran 10%. Det är mycket färre elever detta året som svarat att det finns andra elever som de är rädda för.

I fritexten på vår egna enkät som genomfördes i mars 2020 svarar en del elever att de upplever att de vuxna som är rastvärdar står tillsammans istället för att sprida ut sig bland eleverna. Detta är något som lyfts i personalgruppen. Det framkommer också att det finns en plats bakom idrottshallen som upplevs som otrygg då ingen vuxen har insyn i vad som kan hända där.

Barns/elevers medverkan är genom klassråd och elevråd

Mål för kommande år

Utifrån kartläggning och nulägesanalys ser vi att vi behöver arbeta med följande åtgärder:

- Kartläggning av trygga och otrygga platser för att öka tryggheten för alla våra elever.
- Staket sätts upp för att stänga av den plats vid idrottshallen som upplevs som otrygg.
- Elevrådet kommer diskutera sig fram hur vi ska jobba med vår vision ”En trygg miljö för lärande”
- Ett systematiskt värdegrundsarbete sker i alla klasser. Trygghetsgruppen inventerar och köper in nödvändigt material för detta arbete.
- Bli en HBTQ-certifierad skola.

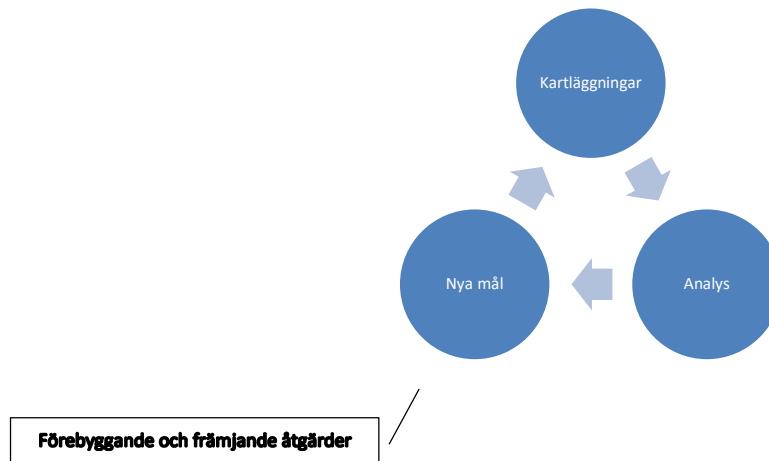
Elevers medverkan sker genom klassråd och elevråd.

Uppföljning och utvärdering

Ansvar: Rektor Uppföljning sker kontinuerligt genom samtal och observationer. Uppföljning dokumenteras i december och i juni.

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

Aktiva åtgärder mot diskriminering

1. Undersöka risker för diskriminering

Första steget innebär att utbildningsanordnaren ska undersöka den egna verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Genom att undersöka den egna verksamheten säkerställs att de åtgärder som vidtas motsvarar en verksamhets faktiska behov.

Undersökningen ska vara en inventering och utredning av verksamheten för att identifiera hinder för lika rättigheter och möjligheter och för att identifiera om det förekommer diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier eller repressalier, eller risker för diskriminering eller repressalier.

Arbetet ska göras på ett generellt plan till exempel genom att göra en översyn av olika rutiner, riktlinjer och policydokument men även av attityder och normer.

Undersökningen kan göras på olika sätt. Det kan handla om att en förskola/skola undersöker sin verksamhet genom:

- observationer
- pedagogisk dokumentation /reflektionsprotokoll
- utvecklingssamtal
- intervjuer av barn/elever

Gör undersökningen utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera risker/hinder i verksamheten.

2. Analysera orsaker

Efter undersökningen ska utbildningsanordnaren analysera orsakerna till upptäckta risker och hinder.

Analysens omfattning beror i stor utsträckning på vilken typ av verksamhet det handlar om och hur stor den är.

3. Genomföra åtgärder

I steg tre ska utbildningsanordnaren genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, mot bakgrund av undersökningen och analysen. Utbildningsanordnaren ska alltså bedöma vilka konkreta åtgärder som ska genomföras.

Utbildningsanordnaren ska genomföra åtgärder för att undanröja de upptäckta riskerna och hindren, främjande åtgärder i syfte att utjämna skillnader i förutsättningar mellan olika grupper, det vill säga undanröja hinder för lika rättigheter och möjligheter.

Åtgärderna ska motsvara faktiska behov. Det betyder inte att det måste finnas ett barn/en elev i verksamheten som kan drabbas idag, utan att det finns risker eller hinder som skulle kunna leda till att någon kan bli diskriminerad.

4. Följ upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna.

När det är klart ska de erfarenheter som arbetet har gett gå att använda i steg ett (undersökningen) i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering:

- Utbildningsförvaltningens enkät till elever.
- Hälsosamtal
- Samtal med elever
- Personalens observationer.

Analys

Följande orsaker till risker och hinder har vi analyserat:

- Det finns behov av att arbeta mer med ett normkritiskt förhållningssätt
- Det finns behov av att arbeta mer för att få in HBTQ-perspektivet i verksamheten.

Åtgärder

Följande åtgärder ska vi arbeta med för att förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever:

- Genomgång för samtliga personal vad diskrimineringsgrunderna innebär.
- Genomgång med eleverna vad diskrimineringsgrunderna innebär.
- Uppdrag till jämställdhetsutvecklare som innebär information till samtlig personal.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering genomförs i december 2020 samt i juni 2021.

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

